

ordningen skal anvendes, navnlig sager vedrørende promille- og spirituskørsel eller kørsel i frakendelsestiden. I disse sager forkyndes anklageskriftet for den tiltalte personlig, og den pågældende får samtidig skriftlig meddelelse om, at udeblivelse kan medføre, at der idømmes frihedsstraf i indtil 30 dage. Et antal sager af denne art berammes til et bestemt tidspunkt. På dette tidspunkt vil det vise sig, at en del af de tiltalte er mødt, mens andre er udeblevet. Sagerne vedrørende tiltalte, der er mødt, behandles herefter først. Mens denne behandling pågår, tilkalder retten blandt kredsen af beneficerede advokater en eller flere advokater, der kan beskikkes som forsvarer for den eller de udeblevne tiltalte. Der kan eventuelt etableres en ordning, hvor der fast er en forsvarer til stede i retten, når sådanne sager er til behandling, eller hvor en eller flere forsvarere er på tilkaldevagt. Mens retten behandler de sager, hvor de tiltalte er mødt, får forsvareren lejlighed til at gennemgå sagsakterne vedrørende den eller de udeblevne tiltalte, som forsvareren er beskikket for. Slår tiden ikke til, kan retten efter omstændighederne give forsvareren en kort, yderligere frist. Herefter behandles sagen vedrørende den eller de udeblevne tiltalte på sædvanlig måde under medvirken af anklager og forsvarer. Som nævnt må den enkelte ret imidlertid i praksis finde en fremgangsmåde, som passer bedst til de lokale forhold.

5.2.6. Genoptagelse

Afsiger retten udeblivelsesdom med frihedsstraf i indtil 30 dage, forkyndes dommen for den tiltalte, jf. retsplejelovens § 219, stk. 4 (§ 219, stk. 6, i den foreslåede § 2, nr. 11).

Ønsker den domfældte at anfægte afgørelsen, opstår spørgsmålet om anke eller genoptagelse. Efter den gældende bestemmelse i retsplejelovens § 962, stk. 2, er det bl.a. en betingelse for tiltaltes anke af en byretsdom om bøde- eller frihedsstraf, at den tiltalte har givet møde i sagen. Udeblivelsesdomme kan imidlertid begæres genoptaget efter reglen i § 987. Efter denne bestemmelse kan genoptagelse ske, når den tiltalte godtgør, at han har haft lovligt forfald og ved ham utilregnelige omstændigheder har været forhindret fra i tide at anmelde dette, eller at stævningen ikke betimeligt er kommet til hans kundskab.

Imod at give en person, der er domfældt som udebleven efter den foreslåede nyordning, fri adgang til genoptagelse taler, at et større antal sager om genoptagelse i et vist omfang vil kunne opveje fordelene ved indførelse af regler om idømmelse af frihedsstraf ved udeblivelsesdom. Det gælder ikke mindst i det foreliggende tilfælde, hvor byretterne ved genoptagelse vil blive belastet med gentagelse af hele doms-

forhandlingen med bevisførelse m.v. Endvidere kan der peges på det forhold, at byretten jo – ligesom i sager hvor den tiltalte har været til stede – allerede én gang har foretaget en fuldstændig bevisvurdering.

Heroverfor står imidlertid, at afskæring af adgangen til genoptagelse kan indebære, at landsretterne belastes med et større antal ankesager. Der kan desuden være grund til at tro, at kun få tiltalte vil benytte sig af adgangen til at anmode om genoptagelse. Dette svarer til erfaringerne med udeblivelsesdomme i de små bødestraffesager og understøttes af det forhold, at den tiltalte efter nyordningen ved forkyndelsen personligt bliver gjort bekendt med, at udeblivelse kan føre til idømmelse af frihedsstraf. Selv om retten har foretaget en fuldstændig bevisførelse som grundlag for udeblivelsesdommen, kan det endvidere ikke udelukkes, at de oplysninger, som tiltalte fremkommer med, kan kaste nyt lys over sagen. Justitsministeriet foreslår derfor, at disse udeblivelsesdomme omfattes af den adgang til genoptagelse, som i dag efter retsplejelovens § 987 gælder for små bødestraffesager, der er afgjort ved udeblivelsesdom. Som nævnt er der her en adgang til genoptagelse, når den domfældte godtgør, at han har haft lovligt forfald og ved ham utilregnelige omstændigheder har været forhindret fra i tide at anmelde dette, eller stævningen ikke betimeligt er kommet til hans kundskab.

I betragtning af, at det er en betingelse for afsigelse af udeblivelsesdom med frihedsstraf efter den foreslåede ordning, at stævningen er forkyndt for den pågældende personlig, vil der næppe i praksis blive spørgsmål om genoptagelse i tilfælde, hvor den domfældte påstår, at stævningen ikke er kommet til hans kundskab. Derimod kan det tænkes, at den domfældte har haft lovligt forfald, f.eks. sygdom, og har været afskåret fra at meddele retten dette. I sådanne tilfælde får den domfældte en fri adgang til genoptagelse. Det forudsættes i den forbindelse, at retten i praksis ikke stiller for omfattende krav med hensyn til beviset for, at der har foreligget sygdom eller lignende. Gør en domfældt f.eks. gældende, at han på tidspunktet for domsforhandlingen var sengeliggende på grund af sygdom, og at han ikke havde mulighed for f.eks. telefonisk at meddele retten dette, kan der efter omstændighederne være grund til, at retten tillader genoptagelse, uden at det er for nødvendigt at afkræve den domfældte nærmere bevis for sygdommens art eller for det forhold, at den domfældte var afskåret fra at telefonere. Når der er idømt frihedsstraf ved udeblivelsesdom, kan der således være grundlag for at vise noget større imødekomment over for anmodninger om genoptagelse end over for anmodninger om genoptagelse af de små bødestraffesager.